

Forslag

til

Lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

(Arbejdsløshedsforsikring for selvstændige erhvervsdrivende, nyuddannedes dagpengeret, dagpengeydelsens varighed, ferie m. v.).

Fremsat den 6. maj 1976 af *arbejdsministeren*.

§ 1.

I lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 473 af 17. september 1975, som ændret ved lov nr. 150 af 31. marts 1976 og § 4 i lov nr. 157 af 31. marts 1976, foretages følgende ændringer:

1. I § 30 ændres „af lønmodtagere“ til: „enten af lønmodtagere eller af selvstændige erhvervsdrivende“.

2. I § 41, stk. 1, nr. 3, indsættes efter „varighed“: „eller som mere end midlertidigt udøver selvstændig erhvervsvirksomhed“.

3. I § 42 ændres „lønarbejde“ til: „erhvervsarbejde“.

4. I § 43, stk. 1, 1. pkt., udgår „hovederhverv og“, og „lønarbejde“ ændres 2 steder til: „erhvervsarbejde“.

5. I § 44, stk. 1, nr. 2, indsættes efter „selvstændig erhvervsvirksomhed“: „uden at kunne overflyttes til anden kasse“.

6. I § 46, stk. 2, ændres „forskellig aflønning“ til: „forskellige indtægtsforhold“.

7. § 47 affattes således:

„§ 47. Dagpengene kan højst fastsættes
Arbejdsmin. 3. kt. j. nr. 15.1.79-49.

til et beløb, der for en uge svarer til 90 pct. af ugeløn ved fuld sædvanlig arbejdstid med den af Danmarks Statistik offentliggjorte timefortjeneste (inkl. dyrtidstillæg, men bortset fra alle andre tillæg) for alle arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet i nærmest foregående april kvartal ved fastsættelsen pr. 1. april og nærmest foregående oktober kvartal ved fastsættelsen pr. 1. oktober. Beløbet afrundes til nærmeste hele kronebeløb.“

8. I § 49 ændres „lønniveauet“ til: „indtægtsniveauet“.

9. I § 53, 1. pkt., indsættes efter „arbejdsløshedskasse“: „for lønmodtagere“, og som stk. 2 indsættes:

„Stk. 2. Ret til dagpenge opnås efter 1 års nydende medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse for selvstændige erhvervsdrivende. For et medlem, som er overgået fra bidragydende medlemskab, og som derefter har været nydende medlem i mindst 6 måneder, medregnes halvdelen af den tid, medlemmet har været bidragydende.“

10. § 54, stk. 2, ophæves.

11. I § 55, stk. 1, indsættes efter „de sidste 3 år“:

„eller i tilsvarende omfang har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed“.

12. I § 55, stk. 2, ændres „haft arbejde som lønmodtager“ til: „været beskæftiget som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende“.

13. Efter § 55 indsættes:

„**§ 55 a.** I tiden indtil 1. januar 1978 er retten til dagpenge uanset bestemmelsen i § 55, stk. 1, betinget af, at medlemmet forud for hver udbetaling af dagpenge har haft arbejde som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til arbejde i fagets fulde sædvanlige arbejdstid i mindst 26 uger inden for de sidste 4 år eller i tilsvarende omfang har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed.

Stk. 2. I tiden indtil 1. januar 1978 er retten til dagpenge for et medlem der i henhold til § 68, stk. 1 eller 2, betragtes som deltidsforsikret, uanset bestemmelsen i

§ 72, stk. 1, betinget af, at medlemmet før hver udbetaling af dagpenge har haft arbejde som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til arbejde i fagets fulde sædvanlige arbejdstid i mindst 17 uger inden for de sidste 4 år eller i tilsvarende omfang har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed.“

14. I § 57 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

„*Stk. 2.* En selvstændig erhvervsdrivende anses for ledig, når hans personlige arbejde i virksomheden er ophørt mere end midlertidigt.“

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

15. I nyt § 57, stk. 3, indsættes efter „ledighedsperioden“: „— bortset fra ferie —“.

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. juli 1976.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lov nr. 114 af 24. marts 1970 om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Folketingstidende 1969-70, FF sp. 3233, 3605, 4342 og 4473; tillæg A, sp. 2369; tillæg B, sp. 673; tillæg C, sp. 321) er senest bekendtgjort ved lov bekendtgørelse nr. 473 af 17. september 1975. Loven er senere ændret ved lov nr. 150 af 31. marts 1976 (Folketingstidende 1975-76, FF sp. 7345, 7624 og 7872). og ved § 4 i lov nr. 157 af 31. marts 1976 (Folketingstidende 1975-76, FF sp. 7345, 7624 og 7872).

Under behandlingen i folketingets arbejdsmarkedsudvalg af et forslag til ændring af arbejdsløshedsloven afgav arbejdsministeren over for udvalget tilsagn om at gennemføre et udvalgsarbejde, hvorunder arbejdsløshedsforsikringen kunne ansues på et bredere grundlag, end det har været muligt i de senere år, jfr. udvalgets betænkning af 23. maj 1975 (Folketingstidende 1974-75 tillæg B, sp. 342). Der blev i den forbindelse peget på, at nogle særligt påtrængende problemer burde udtages til forlods behandling, nemlig indførelse af en arbejdsløshedsforsikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende, ændring i begrænsningen i nyuddannedes ret til at modtage arbejdsløshedsdagpenge samt spørgsmålet om forbedring af forholdene for værnepligtige, der hjemsendes uden at kunne få arbejde.

Arbejdsministeren nedsatte i efteråret 1975 et sådant udvalg under ledelse af afdelingschef Adam Trier, sikringsstyrelsen, og med deltagelse af repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark og Arbejdsløshedskassernes Samvirke samt for socialministeriet, arbejdsministeriet og arbejdsdirektoratet. Dette udvalg har nu udfærdiget en foreløbig redegørelse, der omfatter de nævnte problemer, som ønskedes udtaget til forlods behandling, bortset fra forholdene for hjemsendte værnepligtige, der beror på de overvejelser, der foregår omkring indførelse af værnepligtsløn. Herudover omfatter den foreløbige redegørelse efter senere drøftelser i folketinget spørgsmålet om lempelse af reglen om dagpengeydelsens varighed (26 ugers reglen) samt de problemer, som arbejdsløshed medfører i forbindelse med ferie.

Det foreliggende lovforslag bygger på udvalgets foreløbige redegørelse. Redegørelsen, der indeholder særudtalelser fra Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark, bl. a.

om sikringsordningen for selvstændige erhvervsdrivende, er til rådighed for folketinget. Endelig omfatter lovforslaget et teknisk redaktionelt forslag til en ændring, jfr. § 1, nr. 7.

I.

Indførelse af en arbejdsløshedsforsikringsordning for selvstændige erhvervsdrivende.

Om baggrunden for, at spørgsmålet om en arbejdsløshedsforsikringsordning for selvstændige ønskes taget op til overvejelse, siges i arbejdsmarkedsudvalgets ovennævnte betænkning af 23. maj 1975 følgende:

»Især i de senere år har mange mindre selvstændige erhvervsdrivende måttet opgive deres virksomhed. Under de nuværende ugunstige beskæftigelsesforhold har de ofte vanskeligt ved at få arbejde, og de er derfor, hvis de ikke er i besiddelse af formue, henvist til at gå på socialkontoret for at få hjælp. Det er ikke rimeligt, at disse personer ikke har en mulighed for – mens de er selvstændige – at forsikre sig med henblik på tiden efter ophøret af den selvstændige virksomhed. Disse personer er jo gennem deres skattebetaling med til at betale en væsentlig del af de dagpenge, der udbetales til de arbejdsløshedsforsikrede.«

Ved overvejselsen af, hvorledes en sådan sikring kan gennemføres, har man lagt vægt på, at de selvstændige i videst muligt omfang sidestilles med lønmodtagerne. Man har set på den ordning, der i nogle år har fungeret i Sverige, der så vidt vides er det eneste land, der har en offentlig arbejdsløshedsforsikring for selvstændige erhvervsdrivende.

I Sverige har man ligesom i Danmark en arbejdsløshedsforsikring i hovedsagen byggende på fagligt afgrænsede kasser. Der er nu ca. 20.000 medlemmer i 5 kasser for selvstændige, nemlig fiskernes, benzinførhandlernes, købmændenes, håndværks-, industri- og servicenæringernes og handelsrepræsentanternes kasser.

Det skal dog bemærkes, at erhvervsstrukturen i Sverige er væsentlig forskellig fra den danske, idet der ud af en befolkning, der er næsten dobbelt så stor som den danske, kun er ca. 274.000 selvstændige, medens antallet af selvstændige i Danmark er ca. 320.000. Det er opgjort ved en af Danmarks Statistik pr. 23. oktober 1974 foretaget beskæftigelsesundersøgelse baseret på et repræsentativt ud-

snit af befolkningen (60.000 personer). Der er anvendt et tilsvarende kriterium for »selvstændige« som i den svenske opgørelse.

Landbrug, fiskeri m.v.	124.759
Fremstillingsvirksomhed m.v.	43.841
Bygge- og anlægsvirksomhed	31.301
Handel og omsætning	58.627
Transportvirksomhed	17.508
Administration, undervisning, soc. og sundh.	23.436
Forskellig servicevirksomhed	22.102
Selvstændige i alt	321.574

Herudover er der ca. 100.000 medhjælpende ægtefæller.

A. Oprettelse og anerkendelse af arbejdsløsheds-kasser, jfr. § 1, nr. 1.

Oprettelse af en eller flere arbejdsløsheds-kasser for selvstændige forudsætter – som det er tilfældet inden for lønmodtagerområdet – at der tages et initiativ fra interesserede kredses side med henblik på at tilvejebringe en medlemskreds, der kan udgøre en »kasse«.

Ligesom de eksisterende kasser for lønmodtagere hovedsagelig er etableret af fagforeninger, må man forvente, at initiativ til kasser for selvstændige kommer til at udgå fra arbejdsgiverforeninger eller brancheforeninger, enten således at den enkelte organisation søger fornøden tilslutning (mindst 1.000 medlemmer) inden for sit eget faglige område, eller således at flere interesserede organisationer i fællesskab virker som igangsætter.

For at undgå at gribe mere ind i det eksisterende system end højst nødvendigt er det foreslået, at en kasse skal være beregnet enten for lønmodtagere eller for selvstændige.

Den foreslåede ordning udelukker således oprettelse af »blandede« kasser, dvs. kasser der optager såvel lønmodtagere som selvstændige.

Betingelserne for anerkendelse af kasser for selvstændige er i øvrigt de samme som for lønmodtagerkasser.

B. Optagelse i arbejdsløshedsforsikringen, jfr. § 1, nr. 2.

Betingelserne for optagelse som nydende medlem af en arbejdsløshedskasse for selvstændige skal efter forslaget principielt være de samme som for lønmodtagere, dvs. bopæl i riget bortset fra Færøerne og Grønland (med dispensationsmulighed), alder mellem 17 og 65 år og tilhørsforhold til kassens faglige område, dokumenteret ved en vis virksomhed eller uddannelse.

Det kan formentlig – navnlig i begyndelsen – være noget mere kompliceret at bedømme, om kravet om en vis virksomhed er opfyldt for en, der søger optagelse som selvstændig, end for en lønmodtager. Det forudsættes således, at den pågældende mere end rent midlertidigt ikke blot ejer en virksomhed, men ved personligt arbejde i væsentlig grad tager del i driften.

Man kan her ikke – som for lønmodtagere – lægge vægt på, om den selvstændiges faktiske indtjening er høj eller måske i en periode negativ. Heller ikke spørgsmålet om den selvstændige er ejer eller forpagter af bygninger og driftsmidler, kan være afgørende. I praksis vil det dog næppe være uoverkommeligt for de brancheorienterede kasser at foretage denne vurdering. Afgørelsen vil som andre konkrete tvivlsspørgsmål kunne indbringes for arbejdsdirektoratet og ankenævnet.

C. Bevarelse af medlemskabet, jfr. § 1, nr. 3-5.

Ligesom for lønmodtagere er det efter forslaget en betingelse for, at selvstændige kan bevare nydende medlemskab af forsikringen, at de pågældende er erhvervsaktive, dvs. enten er i beskæftigelse som selvstændig erhvervsdrivende eller – efter ophør af den selvstændige virksomhed – er arbejdssøgende til beskæftigelse som lønmodtager eller eventuelt ved ny selvstændig virksomhed, jfr. lovforslagets § 1, nr. 4.

En selvstændig, der opgiver sin virksomhed, og som derefter ikke ønsker at påtage sig anden beskæftigelse, hverken som lønmodtager eller selvstændig, må derfor udtræde af arbejdsløsheds-kassen eller overgå til bidragydende medlemskab.

D. Ledighed, jfr. § 1, nr. 14.

Udbetaling af dagpenge til den selvstændige vil ligesom for lønmodtagere være betinget af, at den pågældende er ledig og har tilmeldt sig arbejdsformidlingen som arbejdssøgende til lønarbejde, jfr. lovforslagets § 1, nr. 14. Ved den foreslåede affattelse præciseres det imidlertid, at det ikke alene er en nødvendig, men også tilstrækkelig betingelse for, at en selvstændig kan betragtes som ledig, at hans personlige arbejde i virksomheden er ophørt. Det kan således ikke uden videre kræves, at virksomheden som sådan er ophørt, idet personlig udtræden kan tænkes, selv om virksomheden videreføres, f. eks. af et konkursbo.

Herudover foreslås det udtrykkeligt tilkendegivet, at ophøret af den pågældendes beskæftigelse i virksomheden skal være af mere end midlertidig karakter. Arbejdsophør som følge af sæsonmæssig eller anden midlertidig lukning af virksomheden –

f. eks. sæsonmæssig lukning af sommeretablissementer – medfører ikke, at den erhvervsdrivende kan betragtes som ledig. Denne begrænsning må anses for nødvendig for at hindre, at dagpengene kommer til at virke som støtte til virksomheden.

Der er ikke ved det foreliggende forslag tilslået nogen ændring i de gældende regler om adgang til dagpenge for arbejdsløshedskasemedlemmer, der driver selvstændig virksomhed som bibeskæftigelse. Spørgsmålet om ændring af disse regler vil i øvrigt blive taget op til overvejelse i udvalget.

Medens der ikke er nogen begrebsmæssig forskel mellem selvstændiges og lønmodtageres ledighed, vil der i praksis ofte være specielle vanskeligheder ved at konstatere, hvornår ledigheden er indtrådt for en selvstændig.

Udgangspunktet er i begge tilfælde medlemmets »ledighedserklæring«, der forudsættes afgivet på tro og love. En lønmodtagers egne oplysninger om ledigheden vil sædvanligvis kunne kontrolleres gennem oplysninger fra arbejdsgiveren. Med hensyn til de selvstændige må udgangspunktet være den pågældendes egen skriftlige redegørelse for omstændighederne ved ophøret af virksomheden. Der vil imidlertid ofte foreligge oplysninger, der lader sig konstatere objektivt, f. eks. afhændelse af virksomheden eller af bygninger, maskiner, varelager m.v. eller afmelding til momsregistret o.lign.

E. Fyldestgørende grund til arbejdsophør.

Reglerne i § 63, stk. 1, nr. 1, om vægring ved at overtage anvist arbejde finder uden videre anvendelse på ledige selvstændige.

Det samme gælder principielt også reglerne i § 63, stk. 1, nr. 2, om arbejdsophør, der ikke er fyldestgørende begrundet. Den praksis, der har dannet sig for lønmodtageres vedkommende i denne henseende, kan dog efter sagens natur ikke uden videre overføres på de selvstændige.

F. Beregning af dagpenge, jfr. § 1, nr. 6.

Reglerne for fremgangsmåden ved beregning af dagpengenes størrelse i forhold til medlemmets hidtidige arbejdsfortjeneste (det individuelle maksimum) må for selvstændige ligesom for lønmodtagere fastsættes administrativt af arbejdsdirektøren, jfr. § 51. De særlige vilkår, hvorunder selvstændig virksomhed udøves, vil nødvendigvis gøre andre regler end for lønmodtagere. Efter de gældende bestemmelser er det hovedreglen, at dagpengene beregnes på grundlag af de seneste 5 ugers beskæftigelse, men f. eks. for handelsrejsende, der aflønnes på ren provisionsbasis, foretages dagpengebe-

regningen på grundlag af arbejdsfortjenesten inden for en periode af 9 måneder.

Det naturlige udgangspunkt for beregningen af den arbejdsfortjeneste, der skal lægges til grund ved fastsættelsen af dagpengenes størrelse for en selvstændig, der bliver ledig, vil normalt være foreliggende indkomstopgørelser til skatteansættelse.

Arbejdsindkomsten ved virksomheden er ikke altid identisk med den selvstændiges skattepligtige indkomst. Problemer af denne art kendes imidlertid også inden for sygedagpengeordningen, og der vil formentlig kunne drages nytte af de der gjorte erfaringer.

Da opgivelsen af en selvstændig virksomhed ofte vil være en følge af, at virksomheden igennem længere tid har givet et stadig ringere afkast, vil det næppe uden videre være rimeligt at lægge det senest foregående års indtægt til grund ved dagpengeberegningen. Dette forekommer særlig urimeligt, hvis virksomheden direkte har givet under-skud, og den selvstændige som følge heraf eventuelt har måttet stifte gæld til afholdelse af sine leveomkostninger.

De nærmere regler herom vil blive fastsat efter nærmere undersøgelser i arbejdsdirektoratet og for-handlinger i landsarbejdsnævnet.

G. Overflytning.

Det er en forudsætning, at de gældende regler for overflytning mellem fagligt afgrænsede kasser, der er fastsat i henhold til arbejdsløshedslovens § 94, ændres under hensyntagen til de selvstændiges optagelse i arbejdsløshedsforsikringen og indrettes således, at overflytning til vedkommende lønmodtagerkasse finder sted, når en selvstændig mere end midlertidigt opnår lønarbejde, ligesom overflytning forudsættes at skulle finde sted, når en lønmodtager mere end midlertidigt påbegynder selvstændig virksomhed.

H. Deltidsforsikring.

Særeglerne i lovens § 35, stk. 2, og kapitel 11 om deltidsforsikring kan uden videre finde anvendelse på kasser for selvstændige erhvervsdrivende. Hermed er der imidlertid ikke taget stilling til, om det skal ske i praksis gennem godkendelse af vedtægtsbestemmelser herom. Dette spørgsmål har nær forbindelse til spørgsmålet om lønmodtageres bibeskæftigelse ved selvstændig virksomhed, jfr. § 58, stk. 1, nr. 1, og med dagpengesikring for medhjælpende ægtefæller. Disse spørgsmål vil blive taget op til samlet overvejelse i udvalget om arbejdsløshedsforsikringen. Det er derfor fundet rig-

tigst, at der ikke godkendes bestemmelser om optagelse af deltidsforsikrede i de selvstændige arbejdsløsheds-kasser, før disse overvejelser er afsluttet.

Når indstilling herom foreligger, kan der blive tale om konsekvensændringer i § 72.

II.

Begrænsningen i nyuddannedes dagpengeret, jfr. § 1, nr. 10.

Ifølge arbejdsløshedslovens § 54, stk. 2, kan personer, der som lærlinge har været afskåret fra at blive nydende medlemmer af en arbejdsløsheds-kasse, eller som har gennemført en nærmere angivet erhvervsmæssig uddannelse, inden for det første år efter læretidens eller den erhvervsmæssige uddannelses afslutning højst modtage dagpenge for 180 dage.

Denne begrænsning i dagpengeretten for udlærlinge og andre nyuddannede opfattes i en tid, hvor nogle unge uden egen skyld må gå ledige i længere tid, som en urimelig forskelsbehandling i forhold til andre dagpengeberettigede, hvorfor denne særregel foreslås ophævet.

Forslaget medfører, at medlemmer, der har mistet dagpengeretten på grund af 180-dages reglen, på ny kan få dagpenge ved lovens ikrafttræden, når de i øvrigt opfylder betingelserne herfor.

III.

Lempelse af reglen om dagpengerettens varighed (26 ugers reglen), jfr. § 1, nr. 13.

Ifølge arbejdsløshedslovens § 55, stk. 1, er retten til dagpenge betinget af, at medlemmet forud for hver udbetaling af dagpenge har haft arbejde som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til arbejde i fagets fulde sædvanlige arbejdstid i mindst 26 uger inden for de sidste 3 år.

Reglen indebærer, at man længst kan oppebære dagpenge i 2½ år i træk.

Bestemmelsen har til formål at sikre, at dagpengene alene udbetales til personer, der har en rimelig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Under normale beskæftigelsesforhold må man fortsat anse 26 ugers beskæftigelse inden for de sidste 3 år for en passende målestok for denne tilknytning, men det gælder ikke i samme grad under disse års ekstraordinært høje ledighed.

Det foreslås derfor, at man som en midlertidig ordning indtil 1. januar 1978 udvider 3 års perioden til 4 år, jfr. lovforslagets § 1, nr. 13.

Forslaget medfører, at medlemmer, der har mistet retten til dagpenge, fordi de ikke har kunnet opfylde arbejdskravet, genindtræder i dagpengeretten ved lovens ikrafttræden, hvis arbejdskravet er opfyldt inden for de sidste 4 år.

Da de nugældende regler efter forslaget på ny vil være gældende efter 1. januar 1978, vil dagpengeretten på dette tidspunkt bortfalde for medlemmer, der til den tid ikke opfylder kravet om 26 ugers arbejde inden for de sidste 3 år.

IV.

Ferie i ledighedsperiode.

De arbejdsløse, der har optjent ret til ferie og feriegodtgørelse i det foregående år, kan under ledigheden holde ferie på grundlag heraf. Retten til dagpenge bortfalder naturligvis i ferien og dermed også pligten til at være til rådighed for arbejdsmarkedet.

De seneste års betydelige ledighed har medført, at mange af de ledige ikke har haft dette grundlag for at holde ferie eller i hvert fald kun i nogle få dage svarende til korte arbejdsperioder.

I sommeren 1975 har dette forhold været søgt afhjulpet administrativt gennem en midlertidig ordning, hvorefter dagpengeberettigede medlemmer af en arbejdsløsheds-kasse kunne bevare dagpengene under sædvanlig ferie i det omfang der ikke var optjent ferieret. Efter gældende lovgivning kunne dette kun ske på vilkår, at de pågældende fortsat var arbejdssøgende og i kontakt med arbejdsformidlingen, omend det sædvanlige personlige fremmøde efter aftale med formidlingskontoret skulle kunne erstattes af telefonisk kontakt eller lignende. Den ferierende skulle være villig til at afbryde ferien for at overtage arbejde, der måtte blive anvist ham.

Regeringen finder det ikke fortsat rimeligt at opretholde disse begrænsninger, som i høj grad forringer værdien af ferien ikke blot for den ledige selv, men også for hans pårørende.

For at råde bod herpå foreslås det at modificere rådighedskravet ved at indføje en passus i § 57, stk. 2, der fritager den ledige for under ferie at skulle holde den kontakt med arbejdsformidlingen, som ellers er betingelsen for at få udbetalt dagpenge. Den ledige vil da ikke være forpligtet til at modtage anvisning med konsekvenser efter vægringsbestemmelserne i § 63, såfremt anvisningen ikke følges.

Det forudsættes, at der med hjemmel i § 57, stk. 3, af arbejdsdirektøren efter forhandling med

landsarbejdsnævnet fastsættes nærmere regler herom.

Dette forslag løser ikke problemerne for dem, der efter at være kommet i beskæftigelse står uden fuld ferie og feriegodtgørelse, fordi de har været ledige i optjeningsåret. En sådan videregående ferieordning ville medføre så betydelige indgreb i principperne i ferieloven og så betydelige finansielle konsekvenser, at det ikke på nuværende tidspunkt er fundet muligt at fremsætte forslag herom.

Økonomiske og administrative konsekvenser.

1. Arbejdsløshedskasser for selvstændige.

På grund af den tid, der går med oprettelse af kasser, og ventetiden for medlemmerne kan der ikke påregnes udgifter for statskassen i 1976-77.

Det er vanskeligt at skønne over tilslutningen til dette nye forsikringssystem, over hvor mange der får brug for dagpenge, og over varigheden af ledighedsperioden, før de pågældende glider ind i lønmodtagernes forsikringssystem.

Med udgangspunkt i svenske erfaringer om medlemstilslutning – som kun med betydelige forbehold kan overføres på danske forhold – anslås det under forudsætning af et samlet medlemstal efter nogle års forløb på ca. 10.000, et årligt antal dagpengeberettigede på 500, med en gennemsnitsledighedsperiode på ½ år og en dagpengesats gennemsnitlig på noget mindre end maximum, at de samlede udgifter for staten til refusion af dagpenge efter fradrag af indtægter fra medlemsbidrag og skønnet besparelse på de sociale udgifter kan anslås til ca. 9 mill. kr.

Hertil kommer forøgede udgifter til arbejdsformidlingen og arbejdsdirektoratet på ca. 1 mill. kr. eller måske i det første par år noget mere, fordi administrationen skal tilrettelægge en sagsbehandling på et erhvervsområde, som man hidtil ikke har beskæftiget sig med.

2. Ophævelse af begrænsningen i nyuddannedes dagpengeregulering (180-dages reglen).

Der findes ikke dækkende statistisk materiale om virkningen af denne regel, men såfremt man antager, at ca. 1 pct. af et års nyuddannede med medlemskab efter § 54, i alt ca. 300, går ledige i mellem 7 og 12 måneder i løbet af det første år, og at de gennemsnitlig modtager dagpenge efter en sats på 150 kr., kan merudgiften anslås til ca. 6 mill. kr. årlig. Heri fragår besparelser på udgifter efter bistandsloven, der skønsmæssigt anslås til 2 mill. kr. for det offentlige. Herefter kan de samlede udgifter anslås til 4 mill. kr.

Der er ikke væsentlige administrative konsekvenser forbundet med denne ændring.

3. Ændring af længste varighed af dagpengereguleringen (26-ugers reglen).

Der er grund til at antage, at der er mindst 2.000 langvarigt ledige, som i løbet af tiden indtil den 1. januar 1978 vil få dagpenge i et år længere end efter de gældende regler, og at de gennemsnitligt har en dagpengesats på ca. 160 kr. Merudgiften for staten bliver da ca. 100 mill. kr. for denne periode. Heri fragår besparelser på ydelser efter bistandsloven, pensionslovene m. v. Denne besparelse kan anslås til 50 mill. kr. for det offentlige, således at nettoudgiften bliver på ca. 50 mill. kr.

Der er ikke væsentlige administrative konsekvenser forbundet med denne ændring.

4. Ferieordningen.

Ferieordningen medfører ikke økonomiske eller væsentlige administrative konsekvenser.

Sammenfatning.

Under de anførte forudsætninger kan de samlede økonomiske og administrative konsekvenser af dette lovforslag for de nærmeste år som minimumsskøn anslås således (i mill. kr.):

Finansår	Forsikring for selvstændige	Ophævelse af 180-dages reglen	Førlængelse af 26-ugers reglen	I alt
1976-77	1	3	25	29
1977-78	9	4	25	38
1978-79	9	4	0	13

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1

Til nr. 1.

Forslaget er en følge af, at selvstændige erhvervsdrivende foreslås omfattet af forsikringen.

Da der ikke er foreslået andre ændringer i lovens kapitel 7 om anerkendte arbejdsløshedskasser, vil der gælde samme betingelser for anerkendelse af kasser for selvstændige som for lønmodtagerkasser.

Der henvises iøvrigt til de almindelige bemærkninger I. A.

Til nr. 2.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt I.B.

Til nr. 3.

Der henvises til de almindelige bemærkninger punkt I. C.

Til nr. 4.

Efter den gældende lov er det bl. a. en betingelse for bevarelse af nydende medlemskab, at medlemmet har sit hovederhverv ved lønarbejde. Dette medfører, at medlemmer, der har større indkomst ved selvstændig virksomhed end ved lønarbejde, må træde ud af kassen eller overgå til bidragydende medlemskab.

Udvides adgangen til nydende medlemskab af forsikringen til at omfatte selvstændige erhvervsdrivende, vil den nævnte betingelse ikke kunne opretholdes, og § 43, stk. 1, 1. punktum, foreslås derfor ændret i overensstemmelse hermed. Herefter har bestemmelsen kun betydning for overgang fra hovedsagelig aktiv erhvervsvirksomhed til hovedsagelig passiv indtægt, f. eks. som pensionist eller rentier, eller til arbejde i hjemmet. Undtagelse gøres fortsat for den, der holder op med arbejde (som lønmodtager eller som selvstændig) for at gennemgå uddannelse, eller som af anden grund midlertidig ikke er arbejdssøgende.

Til nr. 5.

Oprettelse af arbejdsløhedskasser for selvstændige erhvervsdrivende medfører, at lønmodtagere, der overgår til selvstændig erhvervsvirksomhed, og som fortsat ønsker at være forsikret, skal lade sig overføre til en kasse for selvstændige, hvis der findes en sådan, der dækker vedkommende område, jfr. lovens § 42.

I det omfang, en sådan overflytning kan finde sted, er der ikke behov for den gældende regel, hvorefter lønmodtagere, der mere end midlertidig overgår til selvstændig erhvervsvirksomhed, kan bevare medlemskab i lønmodtagerkassen i indtil ½ år. Det foreslås derfor at begrænse bestemmelsen til at omfatte medlemmer, som ikke kan overflyttes til en anden kasse.

Til nr. 6.

Ændringen er en følge af, at selvstændige foreslås omfattet af forsikringen.

Til nr. 7.

Ændringen, der står i forbindelse med den i folketingsåret 1974-75 gennemførte lovændring, hvorefter arbejdsløshedsdagpengene reguleres to gange årligt i stedet for kun én gang, er af redaktionel karakter.

Til nr. 8.

Ændringen er en følge af, at selvstændige foreslås omfattet af forsikringen.

Til nr. 9.

Ændringen i 1. pkt. står i forbindelse med det foreslåede nye stk. 2.

Stk. 2 er en ny bestemmelse i forbindelse med indførelsen af den nyordning, at selvstændige erhvervsdrivende kan omfattes af arbejdsløshedsforsikringen. Ventetiden er sat til et år – det dobbelte af ventetiden for lønmodtagere – fordi den selvstændige i højere grad er i stand til selv at vælge, hvornår han vil ophøre med sin virksomhed og melde sig ledig.

Til nr. 10.

Der henvises til de almindelige bemærkninger II.

Til nr. 11-12.

Forslagene, der er en følge af, at selvstændige foreslås omfattet af forsikringen, betyder, at arbejdskravet kan opfyldes gennem såvel lønarbejde som selvstændig virksomhed, enten alternativt eller ved sammenlægning.

Til nr. 13.

Der henvises til de almindelige bemærkninger III.

Til nr. 14.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. I.D.

Til nr. 15.

Der henvises til de almindelige bemærkninger IV.

I dette bilag anføres i venstre spalte de i lovforslaget nævnte bestemmelser i den nugældende formulering, medens de foreslåede ændringer opføres i højre spalte.

Gældende formulering.

§ 30. Ved en arbejdsløshedskasse forstås i denne lov en forening af lønmodtagere, der har sluttet sig sammen alene med det formål at sikre sig økonomisk bistand i tilfælde af ledighed.

§ 41. Ret til optagelse som nydende medlem har personer,

1. som har bopæl her i riget, bortset fra Færøerne og Grønland, jfr. dog stk. 5 og stk. 6,
2. som er mellem 17 og 65 år, og
3. som umiddelbart før begæring om optagelse har haft arbejde som lønmodtager inden for kassens faglige område i mindst 5 uger med en gennemsnitlig arbejdstid på over 30 timer ugentlig, jfr. dog kapital 11, eller som dokumenterer at kunne få sådant arbejde umiddelbart efter optagelsen, eller som har gennemført en erhvervsmæssig uddannelse til kassens faglige område af mindst 18 måneders varighed.

Stk. 2. Overflytning af et nydende medlem fra anden kasse og overgang fra bidragydende til nydende medlemskab kan ske efter medlemmets fyldte 65. år.

Stk. 3. Ingen må være nydende medlem af mere end én kasse.

Stk. 4. Lærlinge, som er omfattet af § 1 i lov om lærlingeforhold, har ikke ret til optagelse.

Stk. 5. Arbejdsministeren kan bemyndige arbejdsdirektøren til efter forhandling med landsarbejdsnævnet under forudsætning af gensidighed at fravige bopælskravet i stk. 1, nr. 1, for personer, der arbejder her i landet, men har bopæl i udlandet (grænsegængere).

Forslaget.

1. I § 30 ændres „af lønmodtagere“ til: „enten af lønmodtagere eller af selvstændige erhvervsdrivende“.

2. I § 41, stk. 1, nr. 3, indsættes efter „varighed“: „eller som mere end midlertidigt udøver selvstændig erhvervsvirksomhed“.

Gældende formulering.

Stk. 6. Når forholdene taler derfor, kan arbejdsdirektøren uanset bestemmelsen i stk. 1, nr. 1, tillade, at personer, der har bopæl på Færøerne og i Grønland, optages som nydende medlem.

§ 42. Medlemmer, som tager lønarbejde uden for kassens faglige område, skal lade sig overflytte til anden kasse, jfr. § 94, eller lade sig overføre til bidragydende medlemskab eller udtræde af kassen.

§ 43. Medlemmer, som ikke har deres hovederhverv og væsentligste livsophold ved lønarbejde, eller som ikke kan anses for arbejdssøgende til regelmæssigt lønarbejde, skal lade sig overføre til bidragydende medlemskab eller udtræde af kassen. Medlemmer, der er holdt op med arbejde for at gennemgå en uddannelse, eller som af anden grund midlertidigt ikke er arbejdssøgende, kan dog bevare nydende medlemskab af kassen.

Stk. 2. Medlemmer, som må anses for uegnet til regelmæssigt arbejde eller til samarbejde med arbejdsledere eller arbejdskammerater, skal udtræde af kassen.

Stk. 3. Om tab af medlemsret på grund af restance med medlemsbidrag eller som følge af forseelser mod kassen gælder reglerne i §§ 78, 86 og 87.

§ 44. Uanset bestemmelserne i §§ 42 og 43 kan arbejdsdirektøren tillade

1. at et nydende medlem, som tager lønarbejde uden for kassens faglige område, bevarer nydende medlemskab i denne, såfremt der ikke findes anden kasse, hvortil medlemmet kan overflyttes, jfr. § 94, og
2. at et medlem, som mere end midlertidigt overgår til selvstændig erhvervsvirksomhed, eller som i øvrigt ikke længere opfylder betingelserne i § 43 for nydende medlemskab, kan bevare dette i $\frac{1}{2}$ år, dog uden ret til dagpenge. Såfremt medlemmet på ny opfylder betingelserne for nydende medlemskab, indtræder ret til dagpenge, uanset om betingelserne i kapitel 10 er opfyldt, dog først når medlemmet har haft arbejde i det omfang,

Forslaget.

3. I § 42 ændres „lønarbejde“ til: „erhvervsarbejde“.

4. I § 43, *stk. 1, 1. pkt.*, udgår „hovederhverv og“, og „lønarbejde“ ændres 2 steder til: „erhvervsarbejde“.

5. I § 44, *stk. 1, nr. 2*, indsættes efter „selvstændig erhvervsvirksomhed“: „uden at kunne overflyttes til anden kasse“.

Gældende formulering.

som er angivet i § 41, stk. 1, nr. 3. Arbejdsdirektøren kan dog tillade, at der bortses fra denne betingelse.

Stk. 2. Arbejdsdirektøren kan bestemme, at et medlem, om hvis ret til fortsat nydende medlemskab der hersker tvivl, i indtil 1 år kan bevare nydende medlemskab af kassen uden ret til dagpenge.

§ 46. Dagpenge ydes for indtil 6 dage om ugen efter reglerne i kapitel 10. Beregning af dagpengene sker for en uge ad gangen. Udbetaling sker ugevis bagud, medmindre andet fastsættes i vedtægten.

Stk. 2. Dagpengenes størrelse fastsættes af kassen for et halvt år ad gangen med virkning fra 1. april og 1. oktober. Beløbet skal være ens for alle medlemmer, jfr. dog kapitel 11. Omfatter kassen grupper af medlemmer med forskellig aflønning, kan der dog fastsættes et beløb for hver gruppe. Dagpengene skal fastsættes til hele kronebeløb.

§ 47. Dagpengene kan højst fastsættes til et sådant beløb, at det for en uge svarer til 90 pct. af ugeløn ved fuld, sædvanlig arbejdstid med den af Danmarks Statistik offentliggjorte timefortjeneste (inkl. dyrtidstillæg, men bortset fra alle andre tillæg) for alle arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet i nærmest foregående april kvartal. Beløbet afrundes til nærmeste hele kronebeløb.

§ 49. Arbejdsdirektøren kan pålægge en kasse at forhøje dagpengene, hvis disse, uden at dette, jfr. herved § 51, er begrundet i lønniveauet inden for kassens område eller de under dette hørende grupper, er fastsat lavere end maksimumsbeløbet og tillige lavere end fastsat i internationale konventioner, som er tiltrådt af Danmark.

§ 53. Ret til dagpenge opnås efter 6 måneders nydende medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse. Arbejdsministeren kan dog fastsætte særregler for medlemmer, der har længere opsigelsesvarsel end 6 måneder. For et medlem, som er overgået fra bidragydende til nydende medlemskab,

Forslaget.

6. I § 46, *stk. 2*, ændres „forskellig aflønning“ til: „forskellige indtægtsforhold“.

7. § 47 affattes således:

„**§ 47.** Dagpengene kan højst fastsættes til et beløb, der for en uge svarer til 90 pct. af ugeløn ved fuld sædvanlig arbejdstid med den af Danmarks Statistik offentliggjorte timefortjeneste (inkl. dyrtidstillæg, men bortset fra alle andre tillæg) for alle arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet i nærmest foregående april kvartal ved fastsættelsen pr. 1. april og nærmest foregående oktober kvartal ved fastsættelsen pr. 1. oktober. Beløbet afrundes til nærmeste hele kronebeløb.“

8. I § 49 ændres „lønniveauet“ til: „indtægtsniveauet“.

9. I § 53, *1. pkt.*, indsættes efter „arbejdsløshedskasse“: „for lønmodtagere“, og som *stk. 2* indsættes:

„*Stk. 2.* Ret til dagpenge opnås efter 1 års nydende medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse for selvstændige erhvervsdrivende. For et medlem, som er

Gældende formulering.

og som herefter har været nydende medlem i mindst 6 måneder, medregnes halvdelen af den tid, medlemmet har været bidragydende.

§ 54. Den, der som lærling har været afskåret fra nydende medlemskab i henhold til § 41, stk. 4, eller den, som har gennemført en erhvervsmæssig uddannelse af den i § 41, stk. 1, nr. 3, nævnte art, opnår ret til dagpenge umiddelbart efter optagelse som nydende medlem, såfremt begæring om optagelse som medlem af kassen fremsættes inden 2 uger efter læretidens eller den erhvervsmæssige uddannelses afslutning.

Stk. 2. Til den, som har opnået ret til dagpenge efter stk. 1, kan dagpenge inden for det første år efter læretidens eller den erhvervsmæssige uddannelses afslutning højst udbetales med et beløb, som sammenlagt svarer til dagpenge for 180 dage.

§ 55. Ret til dagpenge er betinget af, at medlemmet forud for hver udbetaling af dagpenge har haft arbejde som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til arbejde i fagets fulde, sædvanlige arbejdstid i mindst 26 uger inden for de sidste 3 år.

Stk. 2. For et medlem, hvis ret til dagpenge er bortfaldet som følge af, at betingelsen i stk. 1 ikke længere er opfyldt, er generhvervelse af retten til dagpenge betinget af, at medlemmet har haft arbejde som lønmodtager i det omfang, som er nævnt i stk. 1, inden for de sidste 18 måneder.

Forslaget.

overgået fra bidragydende medlemskab, og som derefter har været nydende medlem i mindst 6 måneder, medregnes halvdelen af den tid, medlemmet har været bidragydende.“

10. § 54, stk. 2, ophæves.

11. I § 55, stk. 1, indsættes efter „de sidste 3 år“:

„eller i tilsvarende omfang har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed“.

12. I § 55, stk. 2, ændres „haft arbejde som lønmodtager“ til: „været beskæftiget som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende“.

13. Efter § 55 indsættes:

„§ 55 a. I tiden indtil 1. januar 1978 er retten til dagpenge uanset bestemmelsen i § 55, stk. 1, betinget af, at medlemmet forud for hver udbetaling af dagpenge har haft arbejde som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til arbejde i fagets fulde sædvanlige arbejdstid i mindst 26 uger inden for de sidste 4 år eller i tilsvarende omfang har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed.

Stk. 2. I tiden indtil 1. januar 1978 er retten til dagpenge for et medlem, der i henhold til § 68, stk. 1 eller 2, betragtes som deltidsforsikret, uanset bestemmelsen i § 72, stk. 1, betinget af, at medlemmet før hver

Gældende lov.

§ 57. Dagpenge kan kun udbetales til et medlem, som er ledigt. Dog har et medlem, der anmelder krav for tab af løn m.v. over for Lønmodtagernes Garantifond, ret til dagpenge som lån imod overdragelse af kravet til arbejdsløsheds-kassen til sikkerhed. Arbejdsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 2. Et medlem, som vil begære dagpenge udbetalt, skal ved ledighedens indtræden henvende sig til arbejdsformidlingen for at søge arbejde. I ledighedsperioden skal medlemmet opretholde kontakt med arbejdsformidlingen.

Stk. 3. Nærmere regler om medlemmets kontakt med arbejdsformidlingen, herunder regler om personligt fremmøde, fastsættes af arbejdsdirektøren efter forhandling med landsarbejdsnævnet. For et fag eller en del af et fag kan der i ganske særlige tilfælde fastsættes regler, hvorefter kontakten foregår andetsteds end hos arbejdsformidlingen.

Forslaget.

udbetaling af dagpenge har haft arbejde som lønmodtager i en tid, som sammenlagt svarer til arbejde i fagets fulde sædvanlige arbejdstid i mindst 17 uger inden for de sidste 4 år eller i tilsvarende omfang har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed.“

14. I § 57 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

„*Stk. 2.* En selvstændig erhvervsdrivende anses for ledig, når hans personlige arbejde i virksomheden er ophørt mere end midlertidigt.“

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

15. I *nyt § 57, stk. 3*, indsættes efter „ledighedsperioden“ : „bortset fra ferie —“.

